

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Brexit – potencjalne implikacje dla polskiego sektora żywnościowego

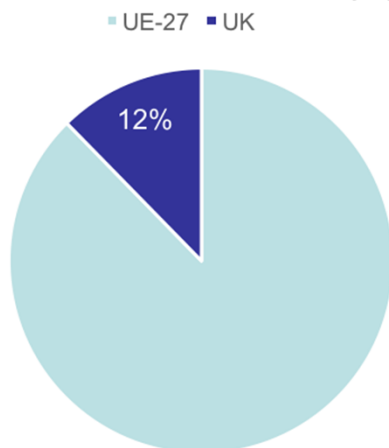
**dr Katarzyna Kosior
dr Łukasz Ambroziak**

Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego

Stare Jabłonki, 5-7 grudnia 2017 r.

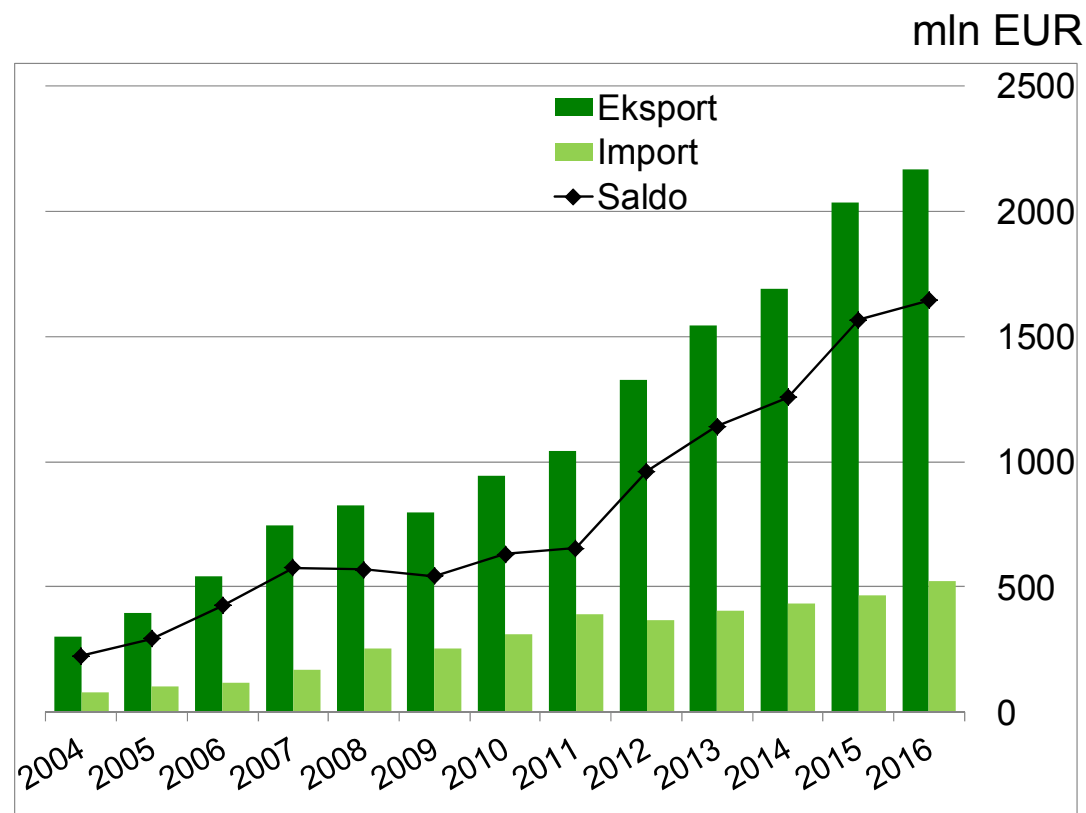
Rola Wielkiej Brytanii – budżet UE i wymiana handlowa z Polską

Wkład do budżetu UE (%)

- **4. miejsce** pod względem wysokości wpłat do budżetu UE (po DE, FR, IT)
- **3. największy** płatnik netto (po DE i FR, przed IT, NL, SE, AT)
- **2. największy** płatnik netto do budżetu WPR (po DE, przed IT, NL, BE, FR, SE)

2016

- **2. miejsce** w eksporcie rol.-spoż. Polski (8,9% eksportu)
- **11. miejsce** w imporcie rol.-spoż. Polski (3,0% importu)
- **23%** dodatniego salda rol.-spoż. Polski

Plan wystąpienia

1. Negocjacje w sprawie brexitu a negocjacje ws. kolejnych WRF i przyszłości WPR
 - możliwe scenariusze, główne problemy w negocjacjach oraz szacunki dotyczące „Brexit gap”
2. Brexit a polski sektor żywnościowy
 - możliwy wpływ brexitu na WPR i jej finansowanie
 - możliwy wpływ brexitu na wymianę handlową między Polską a Wielką Brytanią
3. Podsumowanie

Równoległe procesy negocjacyjne

Negocjacje ws. wystąpienia Wlk. Brytanii	
29.03.2017	uruchomienie procedury wyjścia z UE zgodnie z art. 50 TUE
29.04.2017	spotkanie UE-27 – wytyczne dla negocjacji ws. brexitu
05.2017- -10.2018	negocjacje UE-27-UK na temat warunków wystąpienia UK
od 10.2018 przygotowanie umowy i jej ratyfikacja	porozumienie musi uzyskać poparcie co najmniej 20 PCz zamieszkiwanych przez co najmniej 65% ludności + ratyfikacja w PE + ratyfikacja w PCz
29.03.2019	data wyjścia Wielkiej Brytanii z UE
jeśli brak porozumienia	29.03.2019 Wlk. Brytania przestaje być członkiem UE, możliwość przedłużenia negocjacji pod warunkiem jednomyślnej zgody UE-27

Negocjacje ws. WRF i WPR	
styczeń 2017	raport grupy Montiego ws. systemu zasobów własnych
marzec 2017	Biała Księga KE nt. Przyszłości Europy
czerwiec 2017	Reflection Paper – dokument KE otwierający debatę na temat przyszłości finansów UE
XI/XII 2017	Zielona Księga KE dot. Przyszłości WPR
grudzień 2017	konkluzje Rady Europejskiej – wytyczne dla WRF
marzec 2018	projekty wniosków legislacyjnych KE dla WPR
maj 2018	projekt wniosku legislacyjnego KE dla WRF po 2020 r.
2018-2020	właściwe negocjacje (2019 – wybory, nowa kadencja PE i KE)

- Odrębny proces negocjacji w sprawie przyszłych relacji handlowych Wlk. Brytania–UE27, z formalnego punktu widzenia UE może negocjować i podpisywać takie porozumienia z państwami spoza UE, proces negocjacji i przygotowania umowy rozciągnięty będzie więc na okres po wystąpieniu Wlk. Brytanii (w związku z tym konieczność wypracowania porozumień przejściowych).

Jaki model przyszłych relacji Wielkiej Brytanii i UE-27?

- wszystkie warianty oznaczają pogorszenie warunków wymiany handlowej produktami rolno-spożywczymi między UE-27 i Wlk. Brytanią (w różnym zakresie):

- w scenariuszu WTO ("hard Brexit") analizy wskazują na **znaczne ograniczenie wzajemnego handlu (ok. – 62%)** (Bellora i Fouré, 2017).

Komisja Skarbu Izby Gmin (raport z 27.05.2016):
*Jest mało prawdopodobne, by relacje gospodarcze Wielkiej Brytanii z UE były takie same jak te, które łączą inne kraje z UE. Jako duży kraj europejski, **Wielka Brytania będzie dążyć do całkiem nowego porozumienia (unique arrangement)** i prawdopodobnie je osiągnie. Jakkolwiek zapisy takiego porozumienia określać i warunkować będą dwie siły: stanowiska pozostałych państw członkowskich UE oraz opinia społeczeństwa brytyjskiego.*

Interesy stron i problemy w negocjacjach

- Wielka Brytania: nacisk na kwestie handlowe
- UE-27 (negocjacje prowadzi KE): uzależnienie rozmów nt. porozumień handlowych od porozumienia w sprawach finansowych
 - obecne zobowiązania Wlk. Brytanii 2014-2020 (n+3), RAL + koszty rozvodu
 - odrębna kwestia: rozwiązanie problemu luki budżetowej w dochodach UE-27 po wystąpieniu UK (poza ramami negocjacji UE-27-UK, jednak wpływać będzie na nią wybrany model relacji)
 - luka z tytułu niepojawienia się wpłaty UK do budżetu UE będzie dużo większa niż obniżka wydatków z budżetu UE z powodu wystąpienia UK
- Różne szacunki luki w dochodach UE (ze względu na uwzględnianie różnych rodzajów zasobów własnych, kwot z rabatami i bez, konkretnych lat w analizie)

Kawecka-Wyrzykowska (2017)	<u>16,6 mld EUR</u> średnio rocznie	wpłaty UK nieuwzględniające rabatu minus transfery do UK, średnia dla 2014-2015
Begg (2017)	<u>17 mld EUR</u> średnio rocznie	jw.
Haas i Rubio (2017)	<u>10,2 mld EUR</u> średnio rocznie	wpłaty UK z rabatem minus transfery do UK, średnia dla 2014-2016
Núñez Ferrer i Rinaldi (2016)	<u>7,1 mld EUR</u> średnio rocznie	jw., tylko 2014 r.

Scenariusze KE dotyczące przyszłości finansów UE ze szczególnym uwzględnieniem WPR

Źródło: oprac. na podstawie Dokumentu otwierającego debatę na temat przyszłości finansów UE, Komisja Europejska, COM(2017) 358 z dnia 28 czerwca 2017 r.

Początek dyskusji na temat zasad finansowania WPR po 2020 roku

Wariantem wartym rozważenia jest **wprowadzenie do pewnego stopnia krajowego współfinansowania płatności bezpośrednich** [KE, Dokument otwierający...]

Komisja

(...) dla rolników nie będzie miało znaczenia, jeśli **95% będzie pochodzić od Komisji, a 5% od państw członkowskich** [C.Crețu cyt. przez Euractive, 28.06.2017]

Parlament Europejski

(...) istotne jest zapewnienie wszystkim PCz **równych szans finansowania polityki rolnej na poziomie całej UE.**

[P.Hogan Independent.ie, 17.07.2017]

(...) **płatności bezpośrednie powinny być nadal finansowane na poziomie UE.**

[projekt Komunikatu KE/DG AGRI dot. przyszłości WPR, 25.10.2017]

EPL nie popiera żadnej formy współfinansowania środków z I filaru WPR.

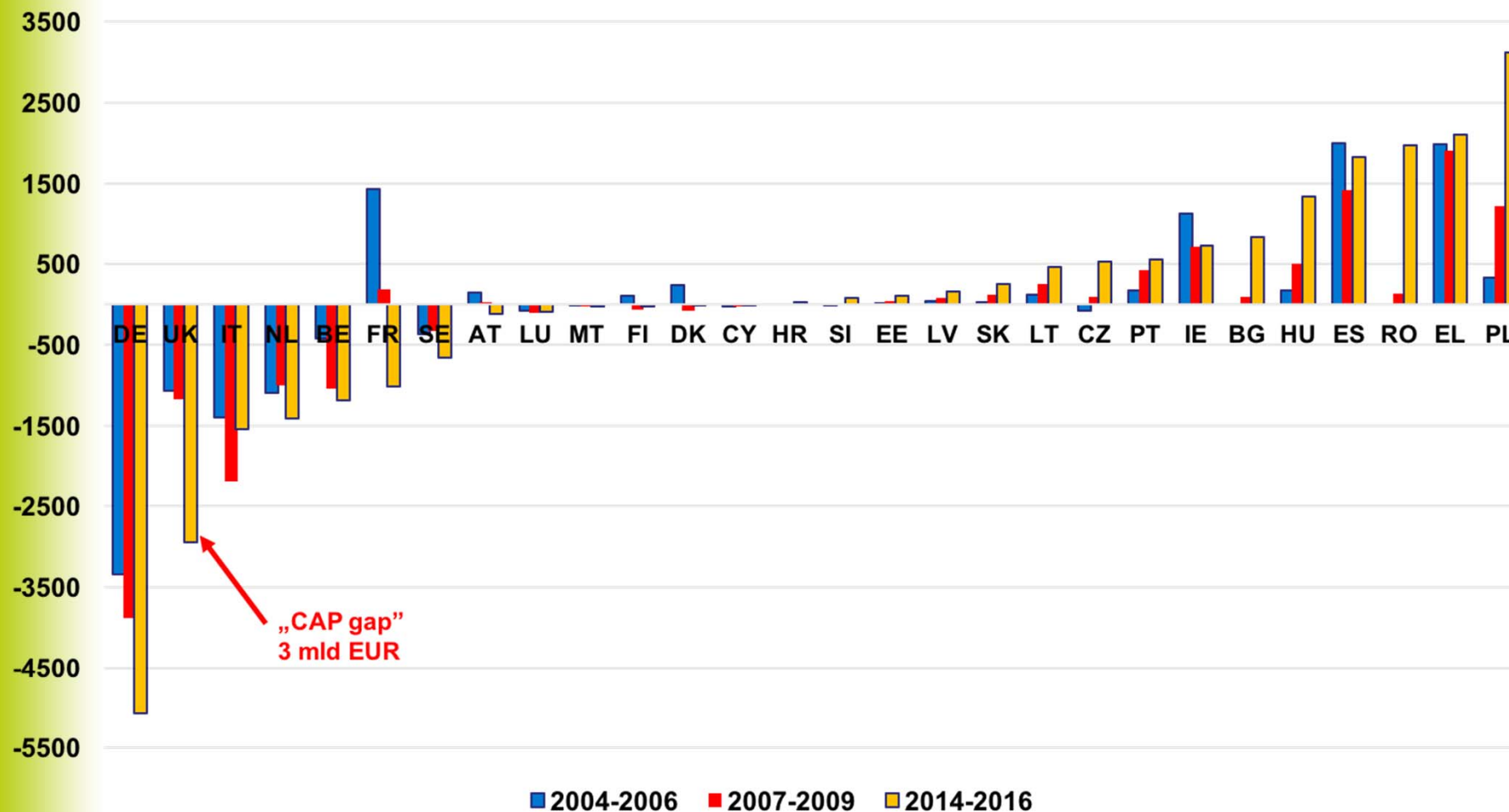
[EPP views on the future of the CAP, 4.09.2017]

Rada

Kilka delegacji (...) zgodziło się, że w przyszłości potrzebna jest odpowiednio finansowana WPR

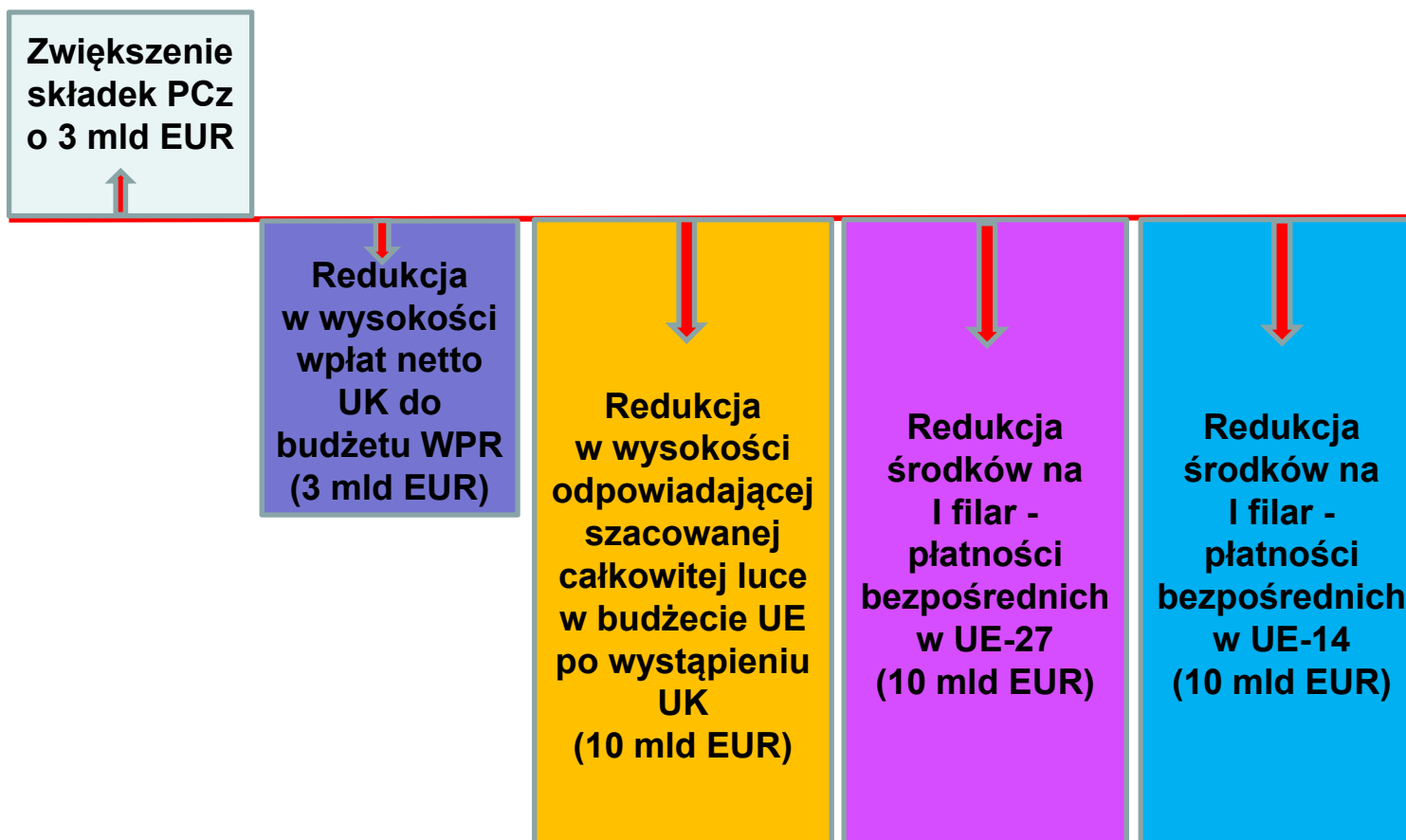
[3556th Council meeting Agriculture and Fisheries, 17-18.07.2017]

Płatnicy i beneficjenci netto budżetu WPR (średnie dla lat 2004-2006, 2007-2009, 2014-2016), mln EUR

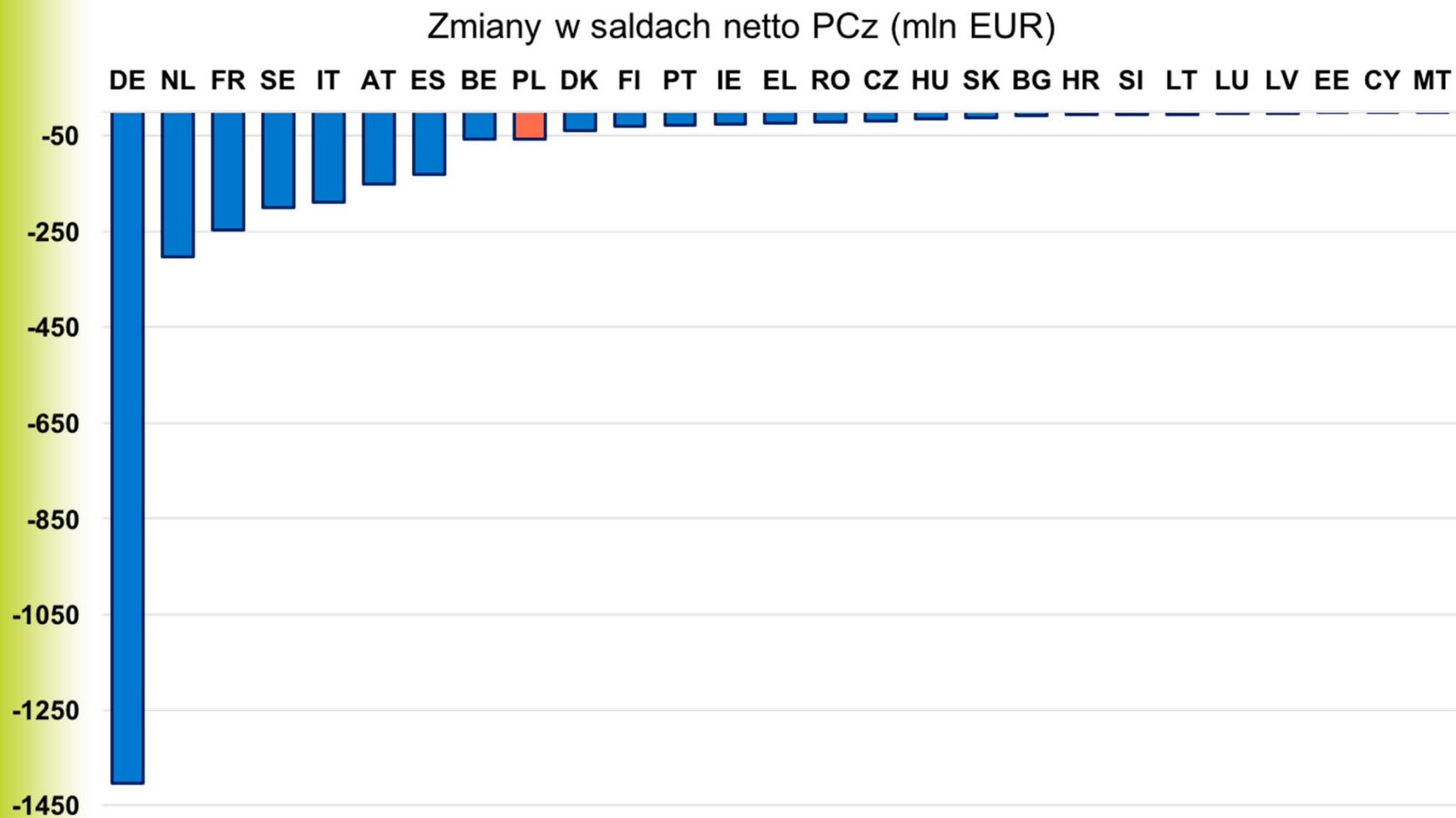

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Komisji Europejskiej,
http://ec.europa.eu/budget/figures/interactive/index_en.cfm.

Wpływ brexitu na budżet WPR – 5 scenariuszy Haasa i Rubio (2017)

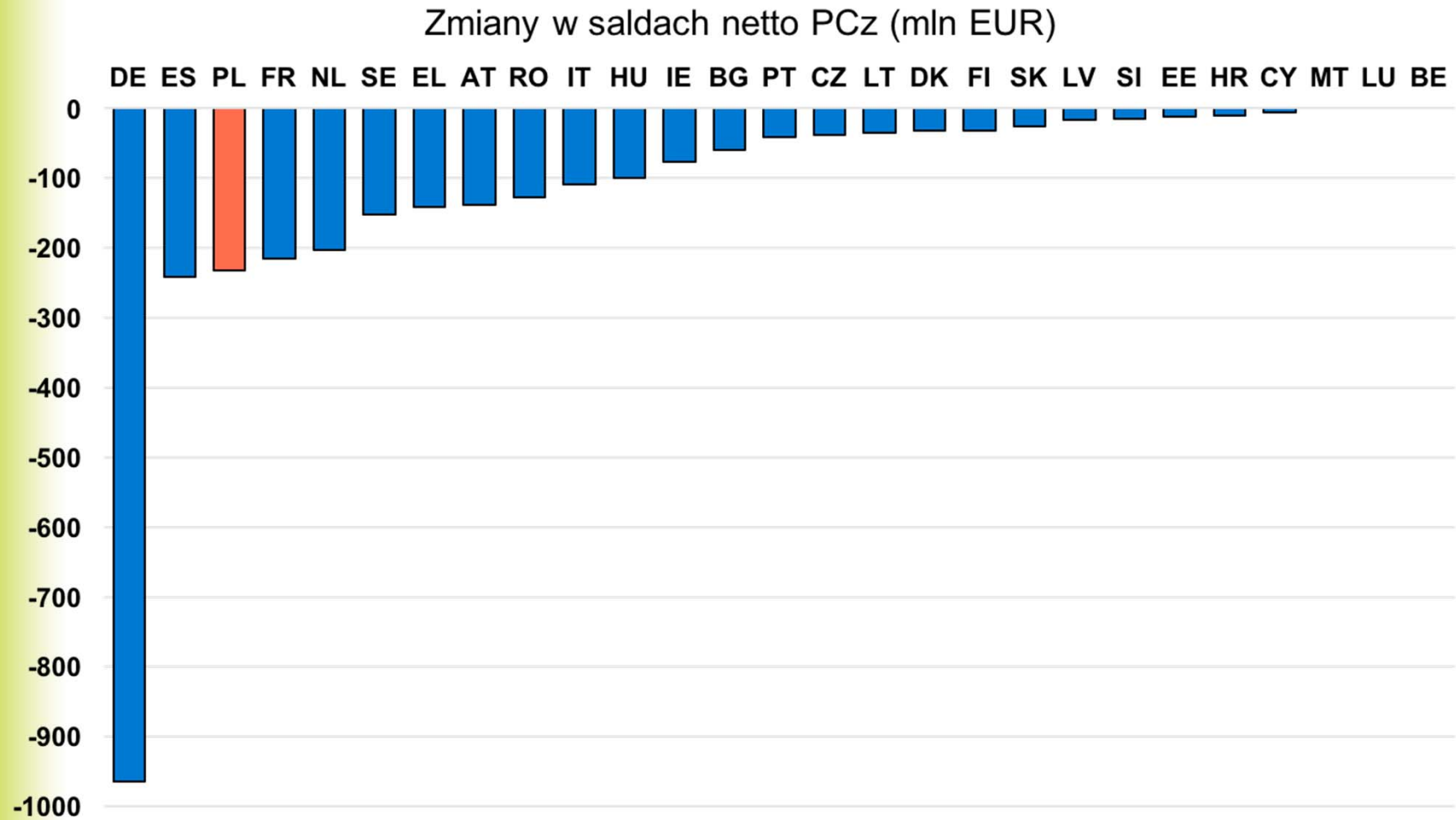

Zwiększenie wpłat PCz o 3 mld EUR

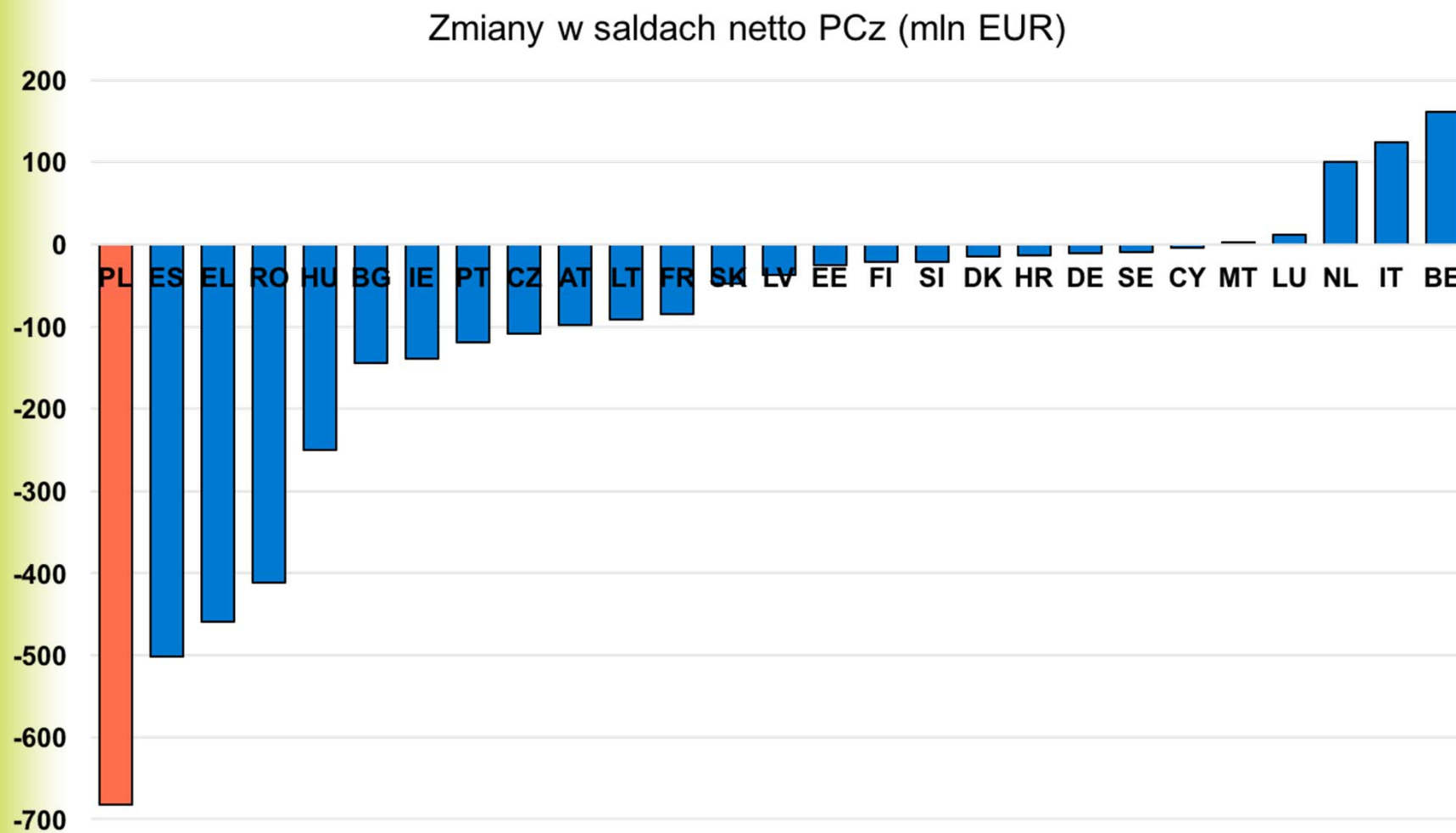
Źródło: oprac. na podstawie Haas i Rubio 2017.

Zmniejszenie budżetu WPR o 3 mld EUR

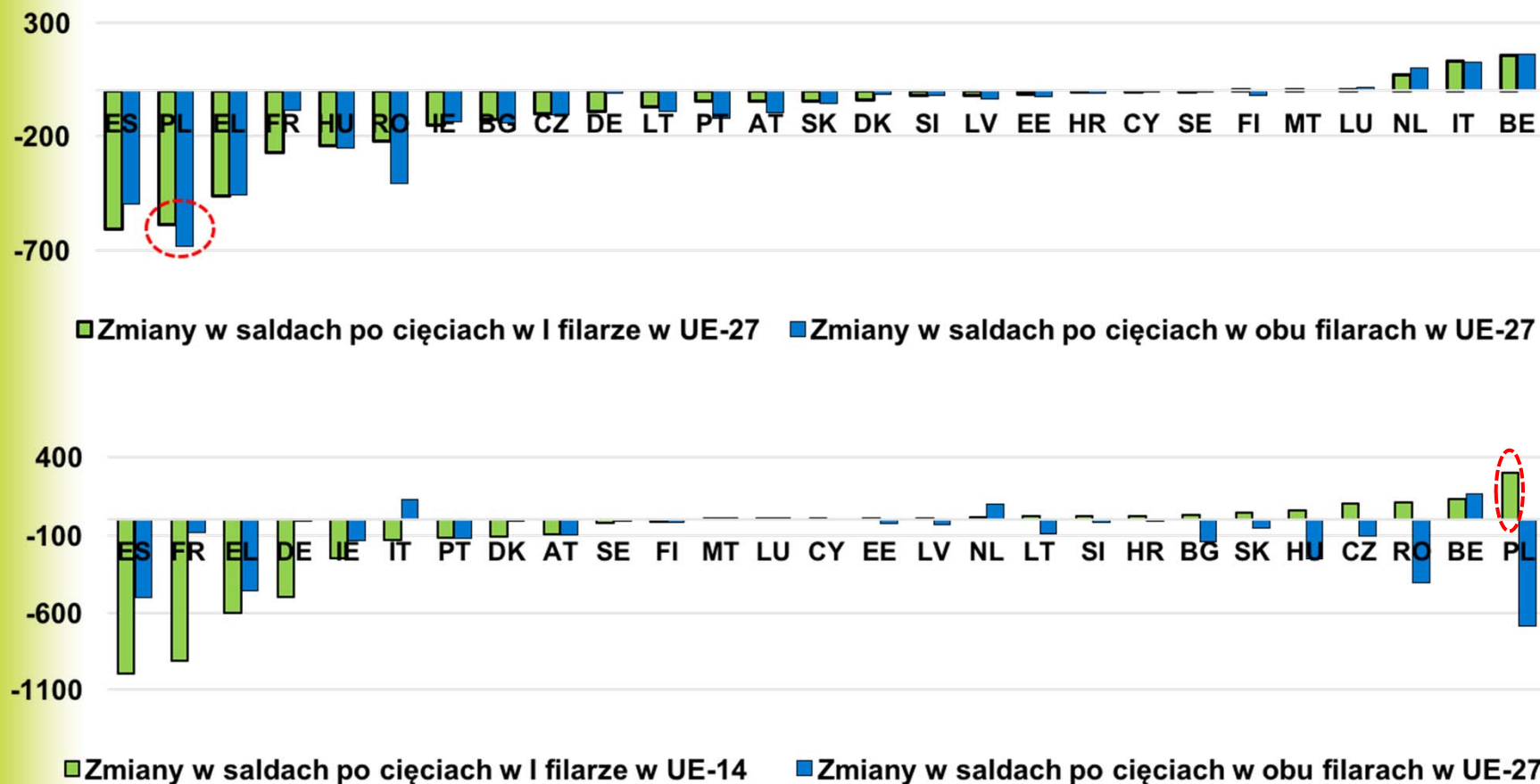
Źródło: oprac. na podstawie Haas i Rubio 2017.

Zmniejszenie budżetu WPR o 10 mld EUR

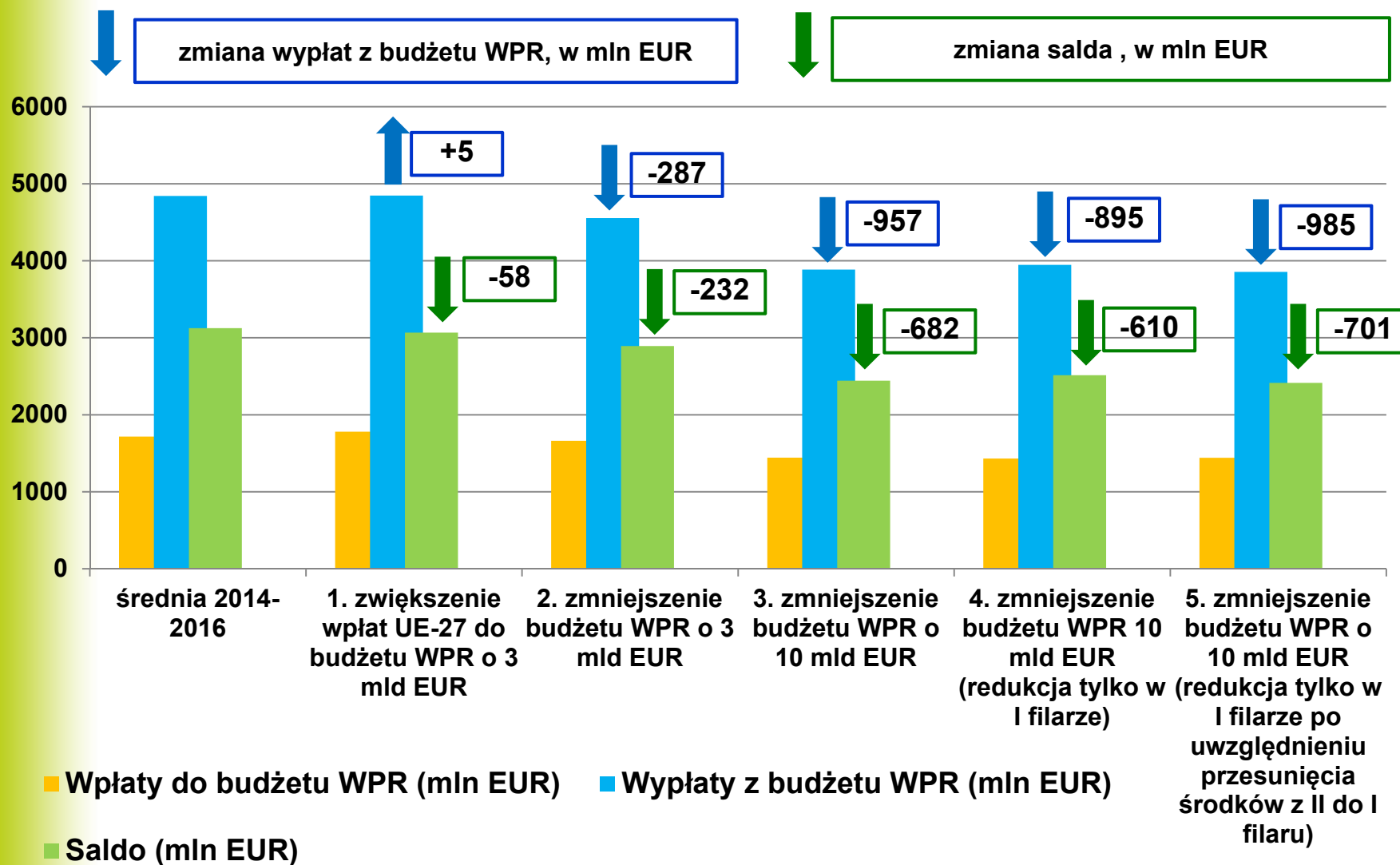
Źródło: oprac. na podstawie Haas i Rubio 2017.

Zmniejszenie wydatków na I filar (płatności bezpośrednich) o 10 mld EUR w UE-27 i w UE-14 na tle cięć w obu filarach (mln EUR)

Źródło: oprac. na podstawie Haas i Rubio 2017.

Porównanie szacowanych skutków brexitu dla sald netto Polski i transferów w obszarze WPR (scenariusz 1-4 Haasa i Rubio oraz scenariusz 5. po realokacji środków między filarami)

Źródło: obliczenia własne w oparciu o metodologię Haasa i Rubio (2017).

Brexit a wymiana handlowa Polski z Wielką Brytanią

- Wariant pesymistyczny: brak porozumienia między UE a Wielką Brytanią oznacza prowadzenie wymiany na ogólnych zasadach przyjętych w Światowej Organizacji Handlu (klauzula największego uprzywilejowania – KNU).
- Stawki celne KNU (wg taryfy celnej przyjętej przez Wielką Brytanię) w polskim eksporcie do Wielkiej Brytanii oznaczają:
 - wyższe ceny polskich produktów na rynku brytyjskim, a tym samym pogorszenie konkurencyjności cenowej polskich producentów żywności.
- Stawki celne KNU (wg taryfy zewnętrznej UE) w polskim imporcie z Wielkiej Brytanii oznaczają:
 - wyższe ceny importowanych produktów na rynku polskim.
- Nastąpi również wzrost barier pozataryfowych we wzajemnych relacjach handlowych.

Najważniejsze grupy produktów w eksporcie rol.-spoż. Polski do Wielkiej Brytanii w 2016 roku

Kod HS	Opis kodu	Wartość w mln EUR	Udział w %	Stawka celna KNU w przywozie do UE w %*
1806	Czekolada i wyroby czekoladowe	282,7	13,0	40%
0207	Mięso i podroby drobiowe	234,4	10,8	20-35%
1905	Pieczyno cukiernicze, ciasta i ciastka, herbatniki i pozostałe wyroby piekarnicze	155,3	7,2	40-45%
1602	Pozostałe mięso i podroby, przetworzone lub zakonserwowane	139,8	6,5	35-115%
2402	Papierosy	111,4	5,1	57,6%
1601	Kiełbasy i podobne wyroby z mięsa i podrobów	100,9	4,7	32-40%
0210	Mięso i podroby, solone, w solance, suszone lub wędzone	93,3	4,3	18-56%
0709	Pozostałe warzywa, świeże lub schłodzone (m.in. pieczarki)	71,0	3,3	12,8%
0201	Mięso wołowe, świeże lub schłodzone	63,6	2,9	65%
1604	Ryby przetworzone lub zakonserwowane	54,4	2,5	5,5-20%
10 najważniejszych grup produktów w eksporcie		1306,8	60,3	×

* Stawka celna w przywozie do UE najważniejszych produktów w ramach danej grupy według HS4. Kursywą oznaczono oszacowane ekwiwalenty *ad valorem* stawek specyficznych.
Źródło: niepublikowane dane Ministerstwa Finansów oraz Taryfa Celna UE.

Najważniejsze grupy produktów w imporcie rol.-spoż. Polski z Wielkiej Brytanii w 2016 roku

Kod HS	Opis kodu	Wartość w mln EUR	Udział w %	Stawka celna KNU w przywozie do UE w %
2208	Whisky	95,1	18,2	0%
0203	Mięso wieprzowe	75,2	14,4	28%
2106	Pozostałe przetwory spożywcze (np. proszki do wyrobu kremów, galaretek, napojów)	42,1	8,1	25%
1806	Czekolada i wyroby czekoladowe	39,0	7,5	36%
0302	Ryby świeże lub schłodzone	29,4	5,6	2%
2403	Pozostały przetworzony tytoń, ekstrakty z tytoniu	23,5	4,5	17-75%
2103	Sosy i preparaty do nich oraz mieszanki przypraw	17,6	3,4	7,7%
2309	Karma dla zwierząt domowych	15,6	3,0	0-9,6%
0207	Mięso i podroby drobiowe	12,0	2,3	52%
0304	Filety rybne i pozostałe mięso rybne, świeże, schłodzone lub zamrożone	9,4	1,8	7,5-15%
10 najważniejszych grup produktów w imporcie		358,9	68,7	×

*Stawka celna w przywozie do UE najważniejszych produktów w ramach danej grupy według HS4.

Kursywą oznaczono oszacowane ekwiwalenty *ad valorem* stawek specyficznych.

Źródło: niepublikowane dane Ministerstwa Finansów oraz Taryfa Celna UE.

Podsumowanie (1/2)

Możliwy wpływ brexitu na wsparcie polskiego sektora rolnego

- Brexit spowoduje lukę w dochodach UE – możliwe w związku z tym ograniczenie budżetu WPR i zmniejszenie poziomu wsparcia dla polskich producentów rolnych.
- Jednak skala ew. redukcji nie jest pewna, zależec będzie m.in. od nowego układu sił między płatnikami i beneficjentami netto budżetu UE:
 - Indeks Banzhafa PL wzrasta z 6,1% do 6,6%, z drugiej strony nowe czynniki (możliwe warunkowanie dostępu do funduszy).
- Jeśli dojdzie do redukcji, dotyczyć one będą najprawdopodobniej PB:
 - negatywny wpływ na konkurencyjność sektora w związku ze stosunkowo wysokim udziałem PB w dochodach polskich rolników,
 - zagrożenia dla stabilności bazy surowcowej dla przemysłu spożywczego,
 - jeśli współfinansowanie PB: 5% stawka oznaczałaby obciążenie budżetu krajowego kwotą ok. 680 mln PLN średnio rocznie,
 - wzmacnianie zasady elastyczności w zarządzaniu wsparciem rolnym w UE może prowadzić do różnicowania warunków konkurencji na wspólnym rynku.

Podsumowanie (2/2)

Możliwy wpływ brexitu na wymianę handlową produktami rol.-spoż. między Polską a Wielką Brytanią

- Scenariusz wprowadzenia ceł na produkty rolno-spożywcze we wzajemnym handlu Polska – Wielka Brytania (*hard Brexit*) doprowadzi najprawdopodobniej do efektu przesunięcia handlu na rzecz tańszych dostawców w obu krajach.
- Można zatem spodziewać się załamania polskiego eksportu do Wielkiej Brytanii najważniejszych grup produktów rolno-spożywczych, a najbardziej przetworów mięsnych, papierosów i mięsa wołowego (możliwy wzrost cen na rynku brytyjskim o ponad 50%).
- Dodatkowym utrudnieniem w dostępie do rynku brytyjskiego dla polskich produktów rolno-spożywczych będzie zwiększenie poziomu barier pozataryfowych.
- W przywozie do Polski można oczekiwać się wyraźnie mniejszego spadku niż w eksporcie na rynek brytyjski. Wśród najważniejszych pozycji w imporcie, najbardziej może zmniejszyć się przywóz mięsa drobiowego, przetworzonego tytoniu, czekolady i wyrobów czekoladowych oraz mięsa wieprzowego.

Dziękujemy za uwagę!

Źródła i literatura

- Begg I., *The EU budget after 2020*, European Policy Analysis 9/2017, SIEPS, 2017.
- Bellora C. i J. Fouré, *EU – UK agricultural trade: State of play and possible impacts of Brexit*, Presentation for the Committee on Agriculture and Rural Development of the European Parliament, 9.11.2017.
- *Brexit: Impacts on UK and EU Agriculture Policy and Trade*, Brexit Analysis, Informa Agribusiness Intelligence www.agra-net.com, 2016.
- *EPP views on the future of the Common Agricultural Policy: For a strong, sustainable and innovative EU agriculture*, Copenhagen, 4.09.2017.
- Haas J. i E. Rubio, *Research for AGRI Committee – Possible impact of Brexit on the EU budget and, in particular, CAP funding*, European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies, Brussels, 2017.
- Kaiser R. i H. Prange-Gstöhl, *The Future of the EU Budget Perspectives for the Funding of Growth-Oriented Policies post-2020*, report no 6, SIEPS, September 2017.
- Kawecka-Wyrzykowska E., *Implikacje Brexitu dla finansowania UE, ze szczególnym uwzględnieniem skutków dla Polski*, seminarium, SGH, 6.10.2017.
- Komisja Europejska, Dokument otwierający debatę na temat przyszłości finansów UE, COM(2017) 358 z dnia 28 czerwca 2017 r.
- Komisja Europejska, *EU expenditure and revenue 2014-2020*, http://ec.europa.eu/budget/figures/interactive/index_en.cfm.
- Niepublikowane dane Ministerstwa Finansów oraz Taryfa Celna UE.
- Núñez Ferrer J. i D. Rinaldi, *The Impact of Brexit on the EU Budget: A non-catastrophic event*. CEPS Policy Brief No. 347, September 2016.
- Projekt Komunikatu KE przygotowany przez DG AGRI dotyczący przyszłości WPR, 25.10.2017, planowany do ogłoszenia przez KE 29.11.2017.